

دانش آموز گرامی، با تقدیم بهترین درودها و آرزوی موفقیت شما، درست ترین گزینه را انتخاب و با مداد مشکی نرم، خانه مربوط را در پاسخ نامه به روش درست کاملاً سیاه کنید.

◇ پرسش های کتاب فارسی پایه یازدهم دبیرستان ◇

الف) قلمرویی:

۱) در کدام گزینه واژه مشخص شده با معادل معنایی داخل کمانک هماهنگی ندارد؟

- ۱- چون رایت عشق آن جهانگیر. (بیرق)
 ۲- و به توقیع مؤکد گشت. (مهر کردن نامه و فرمان)
 ۳- از چنبر نفس رسته بودند آن ها. (روییده بودند).
 ۴- برنشست و به زودی به کوشک آمد. (سوار شد).

۲) کدام گزینه از لحاظ معنی با دیگر واژه ها متفاوت است؟

- ۱- سرد و بی روح
 ۲- دژم
 ۳- اندوهگین
 ۴- نژند

۳) در همه گزینه ها رابطه معنایی واژه ها درست است؛ بجز.....

- ۱- مدرسه و کلاس: تضمّن
 ۲- کران و ساحل: مترادف
 ۳- اقبال و ادبار: تضاد
 ۴- مهر و خورشید: تناسب

۴) کدام گزینه فرایند واجی واژگان: «انبیا، دیوانگان، لیکن» را به ترتیب نشان می دهد؟

- ۱- ابدال، کاهش، افزایش
 ۲- ابدال، افزایش، کاهش
 ۳- کاهش، ابدال، افزایش
 ۴- کاهش، افزایش، ابدال

۵) با توجه به معنی، املاي کدام واژه نادرست است؟

- ۱- کراهیت: ناپسندی
 ۲- خطوات: گامها
 ۳- شراع: خیمه
 ۴- مشعشأ: درخشان

۶) کدام گزینه از لحاظ تعداد صامت و مصوّت با الگوی: «صامت + مصوّت + صامت + صامت» برابری می کند؟

- ۱- رفت
 ۲- برگشت
 ۳- سرباز
 ۴- ساکت

۷) کدام گزینه مجهول جمله رو به رو است؟ «دوستان ما کتابها را خریدند».

- ۱- کتابها را خریده می شدند.
 ۲- کتابها خریده شد.
 ۳- کتابها خریده شدند.
 ۴- کتابها خریده می شوند.

۸) در کدام جمله نقش تبعی به کار نرفته است؟

- ۱- سعدی، فردوسی، مولوی و نظامی از ارکان ادب فارسی هستند.
 ۲- استاد سخن، سعدی شیرازی، گلستان را تصنیف کرد.
 ۳- استاد محمد معین، فرهنگ فارسی را در شش جلد تدوین کرد.
 ۴- مردمی که به خانه های تاریک عادت کرده اند، از پنجره های باز گریزان اند، گریزان.

۹) کدام واژه معنای پیشین خود را از دست داده و با پذیرفتن معنای جدید به دوران بعد منتقل شده است؟

- ۱- سوگند
 ۲- برگستوان
 ۳- سپر
 ۴- یخچال

۱۰) در همهٔ گزینه‌ها بجز ..... صفت بیانی به کار رفته است.

- ۱- نیروهای آماده در تبریز جمع شده بودند.
- ۲- باران بهاری پیشانی صحرا را شسته بود.
- ۳- زندگی رسم پذیرایی از تقدیر است.
- ۴- آب روان اندک اندک از کنار ما گذشت.

ب) قلمرو ادبی:

۱۱) در همهٔ گزینه‌ها بجز ..... جناس تام به کار رفته است؟

- ۱- با زمانی دیگر انداز ای که پندم می‌دهی / کاین زمانم گوش بر چنگ است و دل در چنگ نیست
- ۲- آتش است این بانگ نای و نیست باد / هر که این آتش ندارد نیست باد
- ۳- گلاب است گویی به جویش روان / همی شاد گردد ز بویش روان
- ۴- هر آدمی که مهر مهرت / در وی نگرفت، سنگ خارا است

۱۲) معادل کنایی کدام گزینه نادرست است؟

- ۱- نپذیرفتن: تن در ندادن
- ۲- متوسل شدن: در دامن آویختن
- ۳- شتاب داشتن: دو اسبه آمدن
- ۴- ترسیدن: دندان به دندان خاییدن

۱۳) در کدام بیت آرایهٔ «متناقض‌نما» به کار نرفته است؟

- ۱- به حرص ار شربتی خوردم مگیر از من که بد کردم / بیابان بود و تابستان و آب سرد و استسقا
- ۲- هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای / من در میان جمع و دلم جای دیگری است
- ۳- کنار نام تو لنگر گرفت کشتی عشق / بیا که یاد تو آرامشی است طوفانی
- ۴- بارها از تو گفته‌اند / بارها از تو / ای حقیقی‌ترین مجاز / ای عشق! / ای همه استعاره‌ها با تو

۱۴) همهٔ گزینه‌ها بجز ..... دربارهٔ قالب چهارپاره درست است.

- ۱- از چند بند هم وزن و هم آهنگ تشکیل شده است.
- ۲- این قالب بیشتر برای طرح مضامین اجتماعی و سیاسی به کار می‌رود.
- ۳- از دورهٔ مشروطه رواج و تاکنون ادامه یافته است.
- ۴- قافیه‌های زوج در همهٔ بیت‌های آن یکسان است.

۱۵) کدام گزینه، مصراع: «زین همراهان سست عناصر دلم گرفت.» را کامل می‌کند؟

- ۱- از دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست
- ۲- شیر خدا و رستم دستانم آرزوست
- ۳- آن آشکار صنعت پنهانم آرزوست
- ۴- آن گفتنت که بیش مرنجانم آرزوست

۱۶) صاحبان آثار «تحفه‌الابرار، مرصاد العباد، روضهٔ خلد و فرهاد و شیرین» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- ۱- جامی، مجد خوافی، نجم‌الدین رازی، نظامی گنجه‌ای
- ۲- جامی، نجم‌الدین رازی، مجد خوافی، وحشی بافقی
- ۳- نجم‌الدین رازی، وحشی بافقی، جامی، مجد خوافی
- ۴- مجد خوافی، نجم‌الدین رازی، نظامی گنجه‌ای، جامی

۱۷) در کدام بیت آرایه حسن تعلیل به کار نرفته است؟

- ۱- بید مجنون در تمام عمر، سربالا نکرد
 ۲- بیا عاشقی را رعایت کنیم
 ۳- دل را به کف هر که نهم باز پس آرد
 ۴- چوب را آب فرو می‌برد حکمت چیست
- حاصل بی‌حاصلی نبود بجز شرمندگی
 ز یاران عاشق حکایت کنیم
 کس تاب نگهداری دیوانه ندارد
 شرمش آید ز فرو بردن پرورده خویش

۱۸) آرایه مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- ۱- سپیده فردای گنجه، با نهیب و صغیر گلوله‌های توپ روس باز شد. (حسامیزی)
 ۲- شهری که داشت خود را برای استقبال بهار آماده می‌کرد، اینک بستر فوران خشم و آز دشمن شده بود. (مجاز)
 ۳- ... به دنبال آن روس‌ها مثل مور و ملخ در پهنه شهر پراکنده شدند. (تشبیه)
 ۴- جواد خان، در دفاع و پیش‌مرگی فرزندان و برادرنش شوری در جان‌ها می‌نهاد. (کنایه)

۱۹) قالب شعر زیر چیست؟**در بازی خون، برندگان می‌دانند****رازی که خطرکنندگان می‌دانند****این را همه پرنندگان می‌دانند****با بال شکسته پر گشودن، هنر است**

۳- دوبیتی نو

۱- دوبیتی

۴- قطعه

۲۰) کدام آرایه بر زیبایی بیت زیر افزوده است؟

که خوش آهنگ و فرح بخش هوایی دارد»**«عالم از ناله عشاق مبادا خالی**

۳- جناس

۱- تشبیه

۴- کنایه

پ) قلمرو فکری:**۲۱) کدام گزینه با توجه به ابیات زیر و درس «در امواج سند» نادرست است؟**

به مغرب سینه‌مالان قرص خورشید
 فرو می‌ریخت گردی زعفران رنگ
 نهان می‌گشت پشت کوهساران
 به روی نیزه‌ها و نیزه‌داران

***

بدان شمشیر تیز عافیت سوز
 ولی چندان که برگ از شاخه می‌ریخت
 در آن انبوه کار مرگ می‌کرد
 دو چندان می‌شگفت و برگ می‌کرد

۱- نخستین بیت حرکت آرام خورشید را توصیف می‌کند.

۳- بیت سوم توصیف لشکریان جلال‌الدین خوارزمشاه است.

۲۲) کدام گزینه با توجه به درس قاضی بست در عبارت: «این مرد بزرگ و دبیر کافی به نشاط قلم در**نهاد.» نادرست است؟**

۱- دبیر کافی: نویسنده ماهر را گویند.

۳- این مرد: مقصود بونصر مشکان است.

۲- قلم در نهاد: شروع به نوشتن کرد.

۴- راوی داستان بونصر مشکان دبیر سلطان محمود غزنوی است.

۲۳) «عبارت: «سراچه ذهنم آماس می کرد»؛ یعنی.....»

۱- ذهنم متورم می شد. ۲- ذهنم پر از معلومات می شد. ۳- ذهنم آشفته می شد. ۴- ذهنم باز و روشن می شد.

۲۴) مصرع: «نه هرگز براندیشم از پادشا»؛ یعنی.....»

۱- هرگز به کارهای پادشاه نمی اندیشم. ۲- به پادشاه بی توجهی می کنم.
۳- هرگز از پادشاه نمی ترسم. ۴- هرگز استشهاد نامه پادشاه را تأیید نمی کنم.

۲۵) کدام گزینه به مفهوم بیت: «یقین، مرد را دیده، بیننده کرد/ شد و تکیه بر آفریننده کرد» اشاره می کند؟

۱- او یقین کرد که روزی او بدون کوشش به دست می آید. ۲- او یقین کرد با اعتقاد به خدا آگاه و بینا می شود.
۳- توکل و اعتماد به خداوند انسان را به یقین می رساند. ۴- او توکل به خدا کرد و به یقینش افزوده شد.

۲۶) همه گزینه ها با هم قرابت معنایی دارند؛ بجز.....»

۱- چنین قفس نه سزای چو من خوش الحانی است / روم به روضه گلشن که مرغ آن چمنم
۲- هر نفس آواز دوست می رسد از چپ و راست / ما به فلک می رویم، عزم تماشا که راست؟
۳- ما به فلک بوده ایم، یار ملک بوده ایم / باز همان جا رویم جمله که آن شهر ماست
۴- خود ز فلک برتریم، ما ز فلک افزون تریم / زین دو چرا نگذیریم؟ منزل ما کبریاست

۲۷) توضیحات مقابل کدام عبارت نادرست است؟

۱- شما در این آئینه، نقش های بوقلمون ببینید. (آینه: آفرینش / بوقلمون: رنگارنگ)
۲- جمعی را مشتبه شد. (گروهی شباهت هم دیگر را داشتند).
۳- مردود همه جهان گشت. (مردم جهان او را از خود راندند).
۴- خانه آب و گل آدم، من می سازم. (جسم انسان را من خلق می کنم).

۲۸) کدام بیت از خودگذشتگی مجنون را نشان می دهد؟

۱- پرورده عشق شد سرشتم / جز عشق مباد سرشتم
۲- دریا ب که مبتلای عشقم / آزاد کن از بلای عشقم
۳- گرچه ز شراب عشق مستم / عاشق تر از این کنم که هستم
۴- از عمر من آنچه هست برجای / بستان و به عمر لیلی افزای

۲۹) مصرع «دلیران میدان گشوده نظر»؛ یعنی: جنگاوران.....»

۱- نگاه می کردند و منتظر بودند. ۲- منتظر و نگران بودند.
۳- با کینه به میدان جنگ می نگرستند. ۴- چشم از میدان بر نمی داشتند.

۳۰) عبارت «دندان به دندان کین خاییدن»؛ یعنی:

۱- از نهایت خشم، دندان به دندان ساییدن. ۲- از سر خشم، ترسان بودن.
۳- از روی ترس دندان خود را جویدن. ۴- از روی ترس لب را گزیدن.

◇ پرسش‌های کتاب پرتو سخن ◇

ت) فصل دوم: قالب‌های شعر فارسی:

(۳۱) در باره قالب شعری «قطعه» کدام گزینه درست نیست؟

- ۱- ناصر خسرو و رودکی قطعه‌سرا هستند.
- ۲- مصراع‌های دوم همه بیت‌ها، هم‌قافیه هستند.
- ۳- قطعه از ۲ تا ۱۴، ۱۵ بیت شکل می‌گیرد.
- ۴- به مسائل اجتماعی و پند و اندرز می‌پردازد.

(۳۲) بیت زیر سرآغاز یک قصیده است. این بیت در اصطلاح ادبی چه نام دارد؟

ایها الناس جهان جای تن آسانی نیست   مرد دانا، به جهان داشتن ارزانی نیست

- ۱- مطلع
- ۲- شریطه
- ۳- مقطع
- ۴- تخلص

(۳۳) کدام گزینه نادرست است؟

- ۱- قافیه در شعر کهن اجباری است، اما ردیف اختیاری است.
- ۲- شاعران نوپرداز در شعر نیمایی برای قافیه اهمیت قائل نیستند.
- ۳- قافیه تأثیر موسیقایی دارد و در نوع قالب شعر تأثیر بسزایی دارد.
- ۴- قالب در واقع شکلی است که قافیه و تعداد ابیات به شعر می‌بخشد.

(۳۴) کدام گزینه عاشقانه و بزمی است؟

- ۱- منطق الطیر عطار
- ۲- حدیقه سنایی
- ۳- مثنوی معنوی مولانا
- ۴- ویس و رامین

(۳۵) کدام گزینه درباره ترکیب بند نادرست است؟

- ۱- همانند ترجیع بند مرکب از چند بخش است.
- ۲- هر بخش درون مایه و قافیه‌ای مانند غزل دارد.
- ۳- هر بخش با یک بیت غیر تکراری، اما هم قافیه به هم پیوند می‌خورد.
- ۴- هاتف اصفهانی ترکیب بند معروفی دارد.

ث) فصل سوم: سبک‌های شعر فارسی:

(۳۶) همه گزینه‌ها بجز ..... از ویژگی‌های شعر سبک عراقی است؟

- ۱- توجه به آرایه‌های لفظی و معنوی
- ۲- کثرت لغات و ترکیبات عربی
- ۳- سادگی بیان و کهنگی تعبیرات
- ۴- گرایش به عرفان و تصوف در شعر

(۳۷) کدام گزینه از مختصات سبک هندی نیست؟

- ۱- به کار بردن اصطلاحات و لغت عامیانه
- ۲- استفاده فراوان از تمثیل و کنایات و استعاره‌های دور از ذهن
- ۳- مبارزه با خرافات و عدم گرایش به تصوف
- ۴- اظهار یأس و نامرادی در شعر

۳۸) برجسته‌ترین شاعر سبک واسوخت کیست؟

- ۱) وحشی بافقی (۲) بابا فغانی شیرازی (۳) کلیم کاشانی (۴) قآنی شیرازی
۳۹) اولین شعر نیمایوشیج که از جهت محتوا و بافت کلام و زبان شعری با شعر گذشتگان متفاوت بود، چه نام داشت؟
۱) ققنوس (۲) مرغ آمین (۳) غراب (۴) افسانه

۴۰) مفهوم کدام جمله نادرست است؟

- ۱) قالب‌های رایج در دوره سامانی عبارت‌اند از: قصیده، مثنوی، رباعی و دوبیتی.
۲) در سبک عراقی شعر صوفیانه و غزل عارفانه توسعه و گسترش می‌یابد.
۳) در دوره غزنوی و سلجوقی شعر از دربار فاصله می‌گیرد و به میان طبقات گوناگون مردم راه می‌یابد.
۴) در دوره مشروطه توجه به ایران باستان و انتقاد از ستم و بیداد گسترش می‌یابد.

ج) فصل چهارم: نثر فارسی و انواع آن:

۴۱) نثر کتاب‌های «تاریخ بیهقی» و «تاریخ جهانگشا» به ترتیب چه نوع نثری است؟

- ۱- نثر مرسل - نثر مصنوع و متکلف
۲- نثر فنی و مسجع - نثر مرسل
۳- نثر مصنوع و متکلف - نثر مرسل
۴- نثر مرسل - نثر فنی و مسجع

۴۲) علت ظهور نثر فنی و مسجع چیست؟

- ۱- علت ظهور این نوع نثر اختلاط خراسانیان و عراقیان می‌باشد.
۲- علت پیدایش آن را باید در توسعه مدارس دینی و توجه ادبا به بلاغت عربی دانست.
۳- علت ظهور این نوع نثر استعمال فراوان لغات عربی و ترکی و انحطاط نثر باید دانست.
۴- علت پیدایش این نوع نثر آشنایی ایرانیان با علوم و تمدن جدید است.

۴۳) متن زیر ویژگی‌های چه نوع نثری است؟

«استعمال لغات عربی، تمثیل و استشهاد به آیات و احادیث و اشعار عربی و فارسی، اطناب و درازگویی، به کار بردن سجع و موازنه و حذف فعل به قرینه».

- ۱- دوره بازگشت ادبی
۲- مصنوع و متکلف
۳- فنی و مسجع
۴- بین بین

۴۴) نوشته زیر چه نوع نثری دارد؟

«سپاس و آفرین مر خدای کامران و کامکار و آفریننده زمین و آسمان را آن‌کش نه همتا و نه انباز و نه دستور و نه زن و نه فرزند، همیشه بود و همیشه باشد و بر هستی او نشان آفرینش پیداست، آسمان و زمین و شب و روز و آنچه بدو اندرست.»

- ۱- ساده و مرسل
۲- مسجع و فنی
۳- مصنوع و متکلف
۴- بازگشت ادبی

۴۵) کتاب «کليلة و دمنه» نگارش نصرالله منشی در کدام سبک نثری می‌گنجد؟

- ۱- دوره بازگشت ادبی
۲- مصنوع و متکلف
۳- فنی و مسجع
۴- بین بین

چ) فصل ششم: آرایه‌های ادبی:

۴۶) در بیت: «در آسمان سینه من ابر بغض خفت / صحرای دل بهانه باران گرفته است» چند تشبیه وجود دارد؟

- ۱- دو تشبیه   ۲- یک تشبیه   ۳- چهار تشبیه   ۴- سه تشبیه

۴۷) کدام آرایه بر زیبایی بیت زیر افزوده است؟

«در بیابان گر به شوق کعبه خواهی زد قدم   سرزنش‌ها گر کند خار مغیلان، غم مخور»

- ۱- تشبیه   ۲- تشخیص   ۳- تخلص   ۴- تضمین

۴۸) در کدام گزینه «ایهام» به چشم نمی‌خورد؟

- ۱- به خواب عافیت آنکه به بوی موی تو باشم   ۲- گفتا غلطی خواجه در این عهد وفا نیست

- ۳- گفتم که ماه من شو، گفتا اگر برآید   ۴- نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

۴۹) در عبارت «نه هر که به قامت مهتر، به قیمت بهتر» چه آرایه‌ای به کار رفته است؟

- ۱- جناس و سجع   ۲- تشبیه و تشخیص   ۳- استعاره و مجاز   ۴- کنایه و نماد

۵۰) آرایه به کار رفته در بیت زیر با کدام گزینه یکسان است؟

«مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو   یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو»

- ۱- طاعت از دست نیاید گنهی باید کرد

- ۲- از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر

- ۳- مطرب عشق عجب ساز و نوایی دارد

- ۴- تنور شکم دم به دم تافتن

مصیبت بود روز نیافتن

پیروز و سرافراز باشید.

دانش آموز عزیز،

شماره داوطلبی خود را برای دریافت کارنامه یادداشت کنید. از طریق اینترنت می‌توانید نتیجه المپیاد و کارنامه شخصی دانش‌آموزان خود تا ۱۵ فروردین ۱۳۹۷ در پایگاه اطلاع رسانی انجمن به نشانی: www.parheeb.ir ببینید. در ضمن برای دریافت اطلاعات بیشتر به همین پایگاه مراجعه کنید.